

Recensent: Wout Joling

Yasmin Vermeer: 'Een ongeluk in mijn hoofd' Uitgeverij Boekscout.nl, Soest 2010. ISBN 9789460899751 (psychiatrie/schizofrenie) Zie ook: www.boekscout.nl

Soort boek/ziekte/stijl: Autobiografisch boek van een academisch geschoolde vrouw over haar schizofrenie, de beleving van haar ziekte, haar ervaringen tijdens de psychiatrische opname en de ingrijpende gevolgen voor haar persoonlijk leven.

Over de schrijfster: Yasmin Vermeer, geboren 1971, is gepromoveerd sociale wetenschapper en was werkzaam als universitair docent aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Kort voor het moment van haar psychiatrische opname is zij zelfstandig PR consultant.

Korte beschrijving: Waan of werkelijkheid. Bij iemand die aan schizofrenie lijdt, lopen die twee door elkaar heen, zodanig dat de patiënt zelf niet meer weet wat fantasie is en wat realiteit. Yasmin Vermeer beschrijft haar eigen ervaring met deze soms moeilijk te begrijpen ziekte, haar verblijf in de psychiatrie en de ingrijpende gevolgen voor haar persoonlijk leven. Zij trekt de lezer mee in haar beleving. Met als effect dat je ook als lezer soms niet meer weet wat waan is en wat werkelijkheid. Yasmin is een vrouw van 38 jaar, met een getraind en fit lichaam, universitair geschoold, boeiend werk, getrouwd, mooi huis, moeder van een lief zoontje van drieënhalve jaar. Zij belandt in de psychiatrie na een gewelddadige aanval op haar vader en een politieagent, uitgevoerd 'in opdracht van de AIVD'. In een proloog beschrijft Yasmin hoe zij wordt opgepakt in verband met een gedwongen psychiatrische opname. De precieze achtergrond blijft overigens onduidelijk. Wel lezen we wat zich in het hoofd van Yasmin afspeelt, hoe de AIVD (waar zij denkt te werken) via 'telepathische middelen' haar leven controleert. Al gauw is niet meer duidelijk of wat zij beschrijft werkelijk gebeurt of dat het is wat zij denkt dat er gebeurt.

Na de proloog volgt in drie delen (264 pagina's, verdeeld over 29 hoofdstukken) de beschrijving van haar verblijf in de psychiatrie. Boeiend schetst zij de ontwikkeling van haar ziekteproces, de wanen en fantasieën, de verwarring, de woede en de berusting, de conflicten met haar behandelaars, de contacten met haar medepatiënten, de nauwe band met haar familie, de liefde voor haar zoontje, de scheiding van haar man.

Deel 1 gaat over de eerste zeven dagen dat Yasmin voor onderzoek in gerechtelijke inbewaringstelling (IBS) is opgenomen. De andere twee delen gaan over de periode dat zij in een inrichting "Bos en Dal" in Hilversum verblijft, eerst in een gesloten en later in een open afdeling. Aan het eind gloort voorzichtig hoop. De ziekte lijkt met medicatie redelijk onder controle, ze heeft een nieuw eigen huis, er is een ontluikende liefde voor een nieuwe vriend en het eind van de gedwongen opname is in zicht. Maar de ziekte blijft en zal haar leven blijven bepalen.

Wat viel op: Het zijn dramatische ervaringen die iemand met schizofrenie doormaakt. De titel is daarom treffend gekozen. Maar het boek is vlot geschreven en leest als een spannende roman met humor en relativering.

Opmerkelijk is hoe een sterke, hoog opgeleide vrouw die het ogenschijnlijk aan niets ontbreekt, in zo'n verwarrende, bijna uitzichtloze ziekte kan geraken. Opvallend is, ondanks het verlies van haar man, haar baan en de dynamiek van haar vroegere leven, hoe zij in staat is om het contact en de steun van haar familie en vrienden vast

te houden. Voor al haar jongere zus blijft haar steun en toeverlaat. Ook van medepatiënten ontvangt zij steun en genegenheid. Opvallend is ook dat zij, zo goed en zo kwaad als dat kan, haar onafhankelijkheid weet te bewaren en tot op zekere hoogte ook steeds de regie over haar situatie in eigen hand houdt.

Citaten: Pag. 43: Ik denk niet meer in weken, alleen in dagen. Alleen dan kun je overleven.

Pag. 46: In mijn eentje smeer ik boterhammen voor de lunch. “Ik kom wel even bij je zitten,” zegt Joep terwijl hij zijn stoel aanschuift. “Hoe ging het?”, vraagt hij. “Slecht,” antwoord ik, “ik moet hier nog blijven, terwijl ik naar huis wil.”

Pag. 53: We doen die zaterdag wat we ook de andere dagen deden. Rondhangen en praten. De anderen roken veel.

Pag. 57: “Weet je,” zegt Kim tegen me, “ik begrijp eigenlijk niet waarom jij hier zit, jij bent zo normaal.”

Pag. 83: Ik kan niet slapen. Ik ga naar de spiegel in de badkamer en wacht op instructies van de AIVD. Het is voor mij duidelijk dat de AIVD ook hier is, de AIVD is immers overal.

Pag. 116: Uiteindelijk krijg ik de wachtarts aan de telefoon. Ik vertel hem mijn verhaal. “Ik wil de isoleercel niet in, want ik ben niet meer psychotisch,” zeg ik. “Nee, wat ik zo van je gehoord heb, klink je niet psychotisch,” zegt deze. “Als je 15 mg Zyprexa neemt mag je in je eigen kamer slapen.” “10 mg Zyprexa,” zeg ik. “Nee, 15 mg, dit is geen onderhandelings situatie Yasmin.”

Pag. 133: Ik ga zo dadelijk een prik krijgen waar ik niet achter sta. Een prik die me waarschijnlijk zo slap maakt als een vaatdoek.

Pag. 167: “Ik wil scheiden,” zegt hij. Zijn stem klinkt vastbesloten. Het doet hem pijn, dat zie ik aan hem.

Pag. 176: Mijn kamer heeft een iets andere indeling dan op kliniek A. Voor de rest is mijn kamer nagenoeg hetzelfde. De spreij ziet er precies hetzelfde uit, geel met oranje.

Pag. 180: “Ik las in je dossier dat je als diagnose ‘schizofrenie’ hebt staan, wat vind je daarvan?” “Dat wist ik niet,” zeg ik geschokt. De psychiater zegt niks en kijkt me aan. “Je wist het niet?”

Pag. 221: “Ik denk als ik niet ziek was geworden dat we dan nog bij elkaar waren.” “Dat denk ik ook ja.”

Extra: Het boek is besproken door Ranne Hovius in de Volkskrant en door Edwin Kreulen in Trouw.

Volkskrant: “Schizofrenie is de minst begrepen ziekte van de psychiatrie. Patiënten zijn aangewezen op ontoereikende medicijnen en op begrip van hun omgeving.

Vermeer draagt bij aan dat begrip door de lezer mee te nemen in de gecompliceerde belevingswereld die verantwoordelijk is voor haar verontrustende gedrag.” Zie:

<http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2844/Archief/archief/article/detail/1872634/2011/04/09/Telepathische-panter.dhtml>

Trouw: “De kracht van ‘Een ongeluk in mijn hoofd’ is het consequente perspectief dat Yasmin Vermeer hanteert: openhartig vertelt ze over al haar wanen en daarnaast over het gewone dagelijkse leven met andere patiënten.” Zie:

<http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/Nieuws/article/detail/1839916/2011/02/18/Schizofrenieverslag-uit-de-eerste-hand.dhtml>